

Invloed van nestkasten op de densiteit van holenbroeders.
 =====

Elk goed vogelwaarnemer kan, wanneer hij een bepaald biotoop ziet, zeggen welke vogelsoorten hij er zal aantreffen. Dit toont duidelijk aan dat de vogelsoorten die in een gebied broeden, bepaald worden door het uitzicht van dit biotoop, met andere woorden: door het uitzicht van de vegetatie. Inderdaad worden niet alleen de soorten, maar ook het aantal broedparen per 10 ha. (m.a.w. de dichtheid) wordt door de vegetatie bepaald. De uitleg is eenvoudig: de vegetatie levert het voedsel voor de vogels in de vorm van zaden of insecten of nog andere organismen (muizen en zo voor prooivogels). Is er veel voedsel, dan zijn er veel vogels en omgekeerd. Daar verschillende biotopen verschillend voedsel leveren zullen er ook verschillende vogelsoorten huizen. (Een andere faktor die hier een rol speelt is het competitief exclusieprincipe, maar daar hebben we het nu niet over.)

De vogels kunnen we grof indelen in de holtebroeders en de andere en het is voor de eerste dat we het hier gaan hebben.

Wanneer we het voorgaande in ogenschouw nemen zouden we op het eerste zicht het nut niet inzien van nestkasten. Het is inderdaad nutteloos nestkasten op te hangen wanneer er voldoende natuurlijke holten aanwezig zijn. In dat geval wordt de densiteit van de holenbroeders - en hier denken we vooral aan de verschillende soorten mezen, de boomkruipers, spreeuwen, boomklevers en roodborsten - alleen bepaald door de aard van de vegetatie. Dit wil echter niet zeggen dat, wanneer men nu toch nestkasten in zo'n bos hangt, er geen vogels zullen in broeden. De door ons opgehangen kunstmatige nestholten vergroten alleen de keuzemogelijkheid van de vogels. Deze zullen de beste nestholten uitzoeken (hoe zou je zelf zijn!) en in veel gevallen zijn dit de nestkastjes: een volmaakt rond invlieggat, ruimer dan de natuurlijke nestholten enz... Dit is echter geen reden om het aantal broedparen te verhogen.

In het ander geval, wanneer het bos meer broedparen kan voorzien in voedsel dan er natuurlijke nestholten beschikbaar zijn, zit de zaak heel anders. Theoretisch zal iedere nestkast die er dan in opgehangen wordt bewoond worden en een extra broedpaar opleveren voor het bos en dit tot het aantal aanwezige natuurlijke nestholten (hoe weinig dit er ook zijn) even groot geworden is als het aantal broedparen dat het bos kan onderhouden. In zo'n biotoop is het heel nuttig om broedkasten op te hangen omdat het aantal holtebroeders dan sterk zal stijgen. Dit is vooral het geval in jonge bossen waar nog geen dikke stammen met nestholtes aanwezig zijn.

Behalve dit nut voor de vogels zelf (in sommige gevallen) kan het ophangen van nestkasten ook een grote wetenschappelijke waarde hebben.

1. Het ophangen van voldoende nestkasten (veel meer dan er mogelijke broedparen kunnen zijn) verzekert de onderzoekende ornitholoog ervan dat bijna alle holtebroeders waarvoor de nestkasten geschikt zijn in deze nestkasten zullen wonen. Daar men de nestkasten weet hangen maakt dit het zoeken naar nesten overbodig.

2. Een kort onderzoek van de nestkasten tijdens het broedseizoen is voldoende om het aantal broedparen te kennen. Hier moet men toch rekening houden met de paren die mogelijk toch van een natuurlijke holte gebruik maakten.

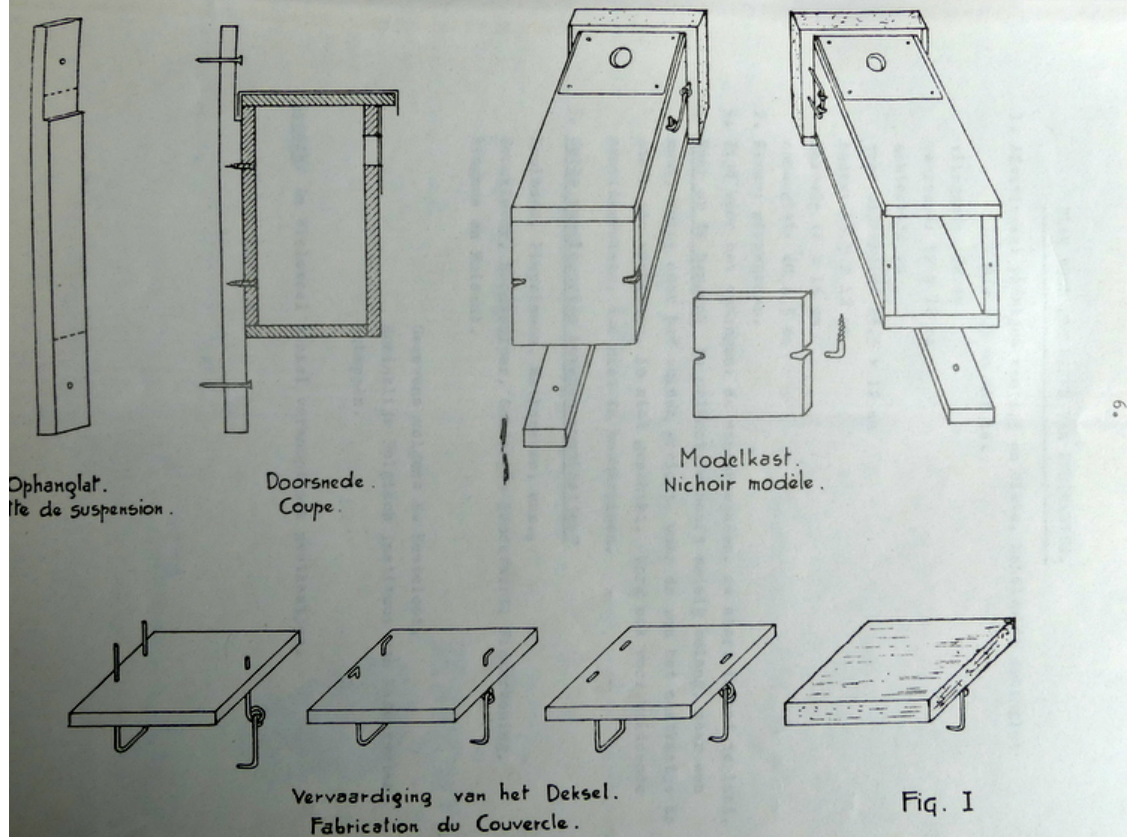
3. Daar een kort onderzoek van het nest zelf heel gemakkelijk is (een nestkast heeft nu eenmaal een draaibaar of openklapbaar dak) kan een nestkast een heel nuttig hulpmiddel zijn als men iets meer wil te weten komen over de biologie van de soort in kwestie (aantal eieren, opgroei van de jongen enz...)

Hierbij moet ik echter opmerken dat ik nogal afkerig sta tegen nestkontrolle omdat dit toch altijd een verstoring betekent in het normale leven van de vogel.

Als besluit wil ik er nog aan toevoegen dat het ophangen van nestkasten ook nadelig kan zijn voor de bewoners ervan. Als men nestkasten ophangt in gebieden waar voldoende natuurlijke nestholten zijn

dan zal het aantal broedparen niet stijgen, maar wel zullen enkele paren de nestkasten boven natuurlijke holtes verkiezen. Is dit bos nu ook voor bezoekers toegankelijk, dan is het gevaar zeker niet denkbeeldig dat bezoekers die de nestkasten zien - weliswaar niet met slechte bedoelingen - de boel in de war schoppen en ganse nesten verloren zullen gaan door herhaaldelijk of langdurig te "bezichtigen". Om dezelfde reden zou ik iedereen (en dus ook diegenen die denken er alles van te kennen) ten sterkste afraden nestkasten te controleren als het niet echt nodig is (een goed wetenschapper moet zijn nieuwsgierigheid kunnen bedwingen) of deze controles zo kort mogelijk te maken.

Geert Bilcke, Predikboomstraat 19
Klerken.

PLAN VOOR HET MAKEN VAN NESTKASTEN.

1. Afmetingen: plankjes van 1,5 cm dikte, behalve de ophanglat die 2,5 cm dik is.
 - vlieggat: 32 mm
 - voorwand: 32 x 12 cm
 - achterwand en
 - twee zijwanden: 23,5 x 12 cm
 - bodem: 13,5 x 12 cm
 - deksel: 16 x 16 cm
 - ophanglat: 40 x 5 cm
2. Kleur: grauwgroen.
3. Tijd voor het ophangen: de wintermaanden, na maart is het te laat.
4. Waar op te hangen? De oriëntatie heeft weinig belang, maar een muur, volop naar het zuiden gericht, waar de zon het nestkastje te sterk zou verhitten, is niet geschikt. Zorg ook voor voldoende aanvliegruimte, dus niet in boomkruinen.
5. Welke vogelsoorten bewonen nestkastjes?

Koolmees, Pimpelmees, Matkopmees, enz.,
 Boomklever, Boomkruiper, Gekraagde Roodstaart, Winterkoning,
 Ringmus en Huismus.

Gegevens volgens E. Kesteloot.
 Koninklijk Belgisch Instituut van Natuurwetenschappen.

Bemerk: De Wielewaal winkel verkoopt ook nestkastjes.